

ד. בדברים שאינם תלויים בחילוקי דעות אלא בחילוק מקומות בלבד [כגון קהילה שקיבלה על עצמה לומר סליחות בשל מאורע מסוים שאירע בה] – כתבו פוסקים שאין בכגון זה משום 'לא תגודדו'.

ג. צרות ערוה; לבית הלל, פטורות מן החליצה ומן היבום [להוציא מרבי יוחנן בן נורי שרצה לתקן לצרות שיהיו חולצות ולא מתיבמות, ולא הספיקו לגמור הדבר עד שנטרפה השעה. וכן רבי טרפון לא רצה לתקן כן, וכן רבן גמליאל (כפירוש רנב"י) כי מה נעשה לצרות הראשונות שלא חלצו. וישנה דעה (ע' להלן כו.) שלאחר מכן חזרו ותקנו כן]. ואם חלצו – כשרות לכהונה, שאין זו חליצה כלל. ולבית שמאי – זקוקות ליבום (אם משום לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר – החיצונה, מכלל שיש פנימית (רבי שמעון בן פוי), או משום שאין איסור אשת אח חל על איסור ערוה אחר, וכצורת ערוה שלא במקום מצוה היא. רבא). לפי סברת רבא, יש מי שמצדד לומר שאם חלו איסור אשת אח והאיסור האחר בבת אחת [כגון שנתקדשה בתו לאח קודם היותה בת שלש, וכשהגיע לשלש חלו עליה שני האיסורים כאחד, או שהיבם והמת קידשו שתי אחיות בבת אחת] – צרתה פטורה מן החליצה ומן היבום (עפ"י המאירי; הקדוש מראדוש, מובא בתוס' ישנים. ע"ש שנוטים מדבריו).

הלכך, נישאו הצרות לשוק ללא חליצה – לדברי בית שמאי הרי הן בלאו [ולדברי רב אין תופסים בהם קדושין. ושמואל חולק. כדלקמן צב.], ובניהם כשרים [דלא כרבי עקיבא שאמר יש ממזר מחייבי לאוין] אבל פגומים (– פסולים לכהונה). ולרבי יהושע (טו:) אינם פגומים, והעיד על הדבר וכדלהלן. נתיבמו הצרות, לדברי בית הלל הרי אלו בכרת ונפסלו מכהונה ובניהם ממזרים. ולרבי יהושע אין ממזר אלא מחייבי מיתות בית דין אבל פגומים הם לכהונה.

א. כשנפסלו מכהונה, אף לענין אכילת תרומה נפסלו אם בנות כהן הן, משום 'זונה' שהרי נבעלו באיסור כרת (תוס'; תורי"ד). ויש חולקים (ערש"י כאן; תר"י).

ב. יבמה שנישאה לאחר, אעפ"י שיתכן שאין קדושין תופשין בהם כאמור, נראה שלא נפסלה מתרומה (כן דקדק במנחת חינוך רפגד) מלשון מהרמב"ם. ויש אומרים שנעשית 'זונה' ומתחללת מכהונה (ע' טור אה"ע ו ובאב"מ שם סק"ג ומנחת חינוך רסו, כט). ע"ע להלן טו.

דף יד

כא. האם עשו בית שמאי כדבריהם? האם נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולהפך?

נחלקו אמוראים אם בית שמאי עשו כדבריהם (רבי יוחנן ושמואל. ואף לאחר בת קול – לרבי יהושע שאמר אין משגיחים בבת קול), אם לאו (רב, ריש לקיש. ואפשר אף קודם בת קול, כגון שבית הלל הרוב וב"ש מיעוט). והוכיחו לבסוף שעשו (טו. וכן מוכח מכמה מקומות. עתוס'). ואף על פי כן לא נמנעו אלו מלישא נשותיהן של אלו כי היו מודיעים להם אם הם צרות-ערוה או מבניהן – ללמדך שחיבה וריעות נוהגים זה בזה.

וכן בשאר מחלוקות שביניהם בעניני אישות [באחיות, בגט ישן, בספק אשת איש, במגרש את אשתו ולנה עמו בפונדק, בשיעור כסף קדושין] ובשאר הלכות, כגון כל הטהרות והטמאות שהיו אלו מטהרים ואלו מטמאים – לא נמנעו עושים טהרות אלו על גבי אלו, והיו סומכים אלו על אלו שיודיעום במקום הצורך כדי לפרוש.

- א. משמע בגמרא שבאופנים שאין הדבר ניכר כאגודות אגודות, הכל מודים שעשו בית שמאי כדבריהם, כגון שהרואים אותם מחמירים תולים הדבר בסיבה אחרת. (וערש"ש).
- ב. למאן דאמר לא עשו בית שמאי כדבריהם, אפילו כשהם לחומרא לא עשו אלא הקלו כבית הלל. כן הוכיחו התוס' (טו. ד"ה וסיכך) מהסוגיא. ואולם כשאין ניכר הדבר – מחמירים על עצמם (כן מבואר בסוגיא, שאפילו אם לא עשו כדבריהם, היו נמנעים מבית הלל מלישא צרת הבת בלא הליצה. וכן מבואר ברמב"ן וש"ר, וכנ"ל).

דף טו

כב. ולד יבמה לשוק וולד מחזיר גרושתו – מה דינם? [ומה דין הנשים עצמן לכהונה?]

- לדברי רבי עקיבא, יש ממזר מחייבי לאוין, ולכך ולד יבמה שנישאת לאחר – ממזר. ויש אומרים שמודה רבי עקיבא בלאוין שאינם משום 'שאר בשר' שאין הולד ממזר (ע' להלן מט צב ובראשונים). וכאן אמר רבי אלעזר (בן שמוע) שמודים בית שמאי ובית הלל שאין הולד ממזר. ונחלקו הדעות האם ולד יבמה לשוק פגום לכהונה (כן אמר רבי יוחנן בן נורי (יד:), קל וחומר מולד אלמנה לכהן גדול. רש"י ותוס') אם לאו (מה לאלמנה שהיא עצמה מתחללת). וכן העיד רבי יהושע.
- [אביי (להלן מט: כפרש"י) הסתפק שמא ולד יבמה לשוק ממזר הוא, כרב שאמר אין קדושין תופסים ביבמה לשוק [אף על פי שבשאר חייבי לאוין קדושין תופסים ואין הולד ממזר].
- א. יש אומרים שאף רבי יוחנן בן נורי לא אמר לפסול לכהונה מן הדין אלא שמוזוהם משום לעז מפני שבא מטפה אסורה (עפ"י רמב"ן מד:).
- ב. להלכה מבואר ברמב"ם (איסור"ב יט,ה) שהולד כשר, מלבד אם נבעלה תחילה לכהן שנעשית בכך 'זונה' והולד הנוצר מביאה שניה ואילך הריהו 'חלל' מפני שנולד מאיסור כהונה (בפשטות נראה שה"ה אם נישאה לישראל באיסור נעשית 'זונה' וכסתימת הרמב"ם בפ"ה, וכו"מ במאירי כאן, ומה שכתב הרמב"ם 'כהן' – משום ביאה שניה). ואין הדבר מוסכם (עבהגר"א ו סק"ג ו סקנ"ד. וע' באריכות בחו"א טו, יג-טו).
- ויש שפסקו שהולד ספק-ממזר (ע' מאירי מט: מ'גדולי הפוסקים). ויש פוסקים שולד יבמה לשוק הוא ממזר מדרבנן (ע' אה"ע קנט,ב).
- ולדברי הריב"א המובאים בתורא"ש משמע שבני יבמה לשוק פגומים כי יש ללמוד קל וחומר מאלמנה ואין לפרוך שכן היא עצמה מתחללת כי גם זו מתחללת [ורק משום שהצרות מותרות, מותרים בני הצרות לרבי יהושע]. והתורא"ש חלק.
- ע' באריכות בקובץ תשובות לגריש"א שליט"א (ח"א קמו) שפסק אודות בת שומרת יבם שנולדה מאיש זר – שאסורה לכהן, אם לא במקום הדחק.

ולד מחזיר גרושתו כשר (תועבה הוא – היא תועבה ואין בניה תועבין. קדושין עז).

- יש אומרים שכשר אף לכהונה (מאירי; פסקי ריא"ז ד,ז – וכדלהלן מד:). ויש אומרים שבתו פסולה לכהונה [אם כי אין הולד 'חלל' מפני שלא נולד מאיסור כהונה], קל וחומר מאלמנה לכהן גדול (ע' באריכות בבהגר"א ו סקנ"ד – בדעת הרמב"ם).